

Càritas Diocesana de Barcelona Opinió

FOTO: CRISTINA ALUJA

El voluntariat, peça clau en l'engranatge de Càritas

MARIA AMOR

Responsable de Voluntariat de Càritas Diocesana de Barcelona

L'aportació generosa de tots els nostres voluntaris ajuda a pal·liar la injustícia social i el risc d'exclusió de les persones i les famílies ateses per Càritas.

Càritas acull i acompanya persones en risc d'exclusió social, persones que pateixen situacions vulnerables i fràgils. L'acció de tots els voluntaris, des d'una mirada oberta, fraterna i participativa, està plena de solidaritat. Precisament, del sentiment solidari la persona passa a l'acció, convençuda que així podrà transformar la realitat.

El voluntariat és una clara aposta per la transformació, és posar-se al servei de l'altre, amb una actitud d'estima i de respecte envers l'altra persona.

Càritas Diocesana de Barcelona compta amb 2.300 voluntaris que

col·laboren activament en els diferents projectes de l'entitat, tant des dels grups de les Càritas parroquials com des dels programes i projectes de Càritas Diocesana. Són persones que, dia a dia, amb les seves accions donen molt més que el seu temps: la seva atenció, la seva cura, el seu servei a qui més necessita. Es tracta de donar des de la gratuïtat, sense esperar res a canvi, tot i que sovint, qui dona rep molt més del que es podria imaginar: nous aprenentatges, competències socials desconegudes, pautes culturals diferents de les pròpies, reflexions entorn de l'experiència del voluntariat, fins i tot noves relacions socials —ja sigui amb la persona beneficiària de l'acció, amb els companys

de l'organització o amb altres persones. Per això, en la tasca del voluntari també hi ha una tasca de reflexió personal, d'aprenentatge espiritual, de trobada amb un mateix.

El voluntari creu fermament en la força de la seva acció, en la capacitat de transformar, millorar i canviar una situació de necessitat. Dóna el seu temps als altres, a qui pateix. En el seu dia a dia, el voluntari fa un camí ple d'aprenentatges, d'habilitats, de noves reflexions... L'oportunitat d'aprendre d'un mateix, d'aquell a qui acompanya o del propi equip de treball. Si bé és cert que el voluntariat no requereix d'una formació tècnica gaire complexa, sí que cal formar-se.

Els voluntaris són una peça essencial de Càritas, treballadors assalariats i voluntaris sempre han anat de la mà. Formen part dels equips de treball, del dia a dia, i es complementen amb la resta de persones que formen la institució. Els voluntaris es comprometen amb una organització, comparteixen

la seva visió i missió, així com els objectius que té l'entitat. El voluntari, des d'un espai de llibertat que li és propi, treballa coordinadament i coherent, respectant els valors de l'entitat i familiaritzant-se amb l'estructura organitzativa. Els voluntaris, persones d'acció i de gestos càlids, fan més significativa la tasca de Càritas. Sense la seva acció no seria possible arribar on arribem.

El voluntari constantment es confronta davant problemes socials complexos, que tenen forma de teranyina: estan teixits per múltiples factors. En les seves accions ha de posar molt d'amor, però també coneixements i habilitats; és més, ha de conèixer bé l'àmbit en què donarà servei i ha d'es-

El voluntari creu fermament en la força de la seva acció i en la capacitat de transformar

tar disposat a rebre la formació necessària per a la tasca. Les persones que col·laboren voluntàriament han de disposar d'eines que els permetin comprendre la realitat social actual, una realitat tremendament dinàmica.

Càritas vetlla per oferir una formació de qualitat, a través de la qual puguin rebre els coneixements necessaris. **La formació s'imparteix des de la nostra Escola de Formació del Voluntariat, que va néixer l'any 1983 i forma part del Pla de Formació de la Generalitat de Catalunya** i és Escola reconeguda des de l'any 1994. L'Escola és un centre de formació permanent del voluntari i un marc de debat pel que fa a la intervenció del voluntariat en els diferents àmbits de l'acció social, i es concep des d'un doble vessant: d'una banda, és necessària perquè el voluntari desenvolupi la seva tasca de la millor manera possible; i de l'altra, perquè la persona atesa ha de rebre el millor servei possible.

Els voluntaris són una expressió viva del batec de Càritas, de la solidaritat, del compromís amb una societat més justa, de la capacitat d'entrega, del saber escoltar per atendre col·lectius vulnerables. De manera desinteressada, els voluntaris comparteixen molt més que el seu temps a favor d'una societat justa i humana. Són homes i dones que s'impliquen per millorar el nostre món, el que fa que Càritas sigui el que és, una expressió de fraternitat i de generositat.

Konnectats, el programa de voluntariat jove a Càritas

JAUME CASASSAS

Responsable de Formació del Voluntariat de Càritas Diocesana de Barcelona

Recordo, ja fa alguns anys, l'impacte que va produir-me veure per primera vegada una persona que parlava per telèfon tot caminant per un carrer de Barcelona. Era el començament de l'era dels mòbils. I el que en altre temps hauríem imaginat ciència ficció, se'ns feia, tot d'una, realitat al nostre abast: parlar a distància, connectar-nos sense cables a través del telèfon i comunicar-nos amb algú. Avui aquesta imatge no únicament no ens és estranya, sinó que per a moltes persones, especialment la gent jove, és inconcebible no viure connectats cada minut del dia, a cada instant. I la connexió a distància ha esdevingut una necessitat imprescindible.

A través de l'acció social de Càritas hem pogut anar aprofundint al llarg del temps sobre un aspecte essencial de la nostra relació amb les persones que més pateixen i que s'adrecen a nosaltres per demanar-nos ajuda. La pròxi-

FOTO: SERGI CÁMARA

Una voluntària i una persona atesa per Càritas, a les vacances per a la gent gran organitzades aquest estiu

Konnectats neix per proposar el voluntariat als joves de més de 16 anys i perquè connectin amb una realitat diferent

mitat amb les persones més desafavorides i més vulnerables de la nostra societat no ens ha fet mai perdre la connexió amb la realitat. **No la connexió a distància, virtual o telemàtica amb la realitat, sinó aquella connexió amb l'altre que és proximitat, acolliment, obertura i interpel·lació.**

Per això, quan fa un temps vam pensar en el disseny d'una proposta de Voluntariat jove des de Càritas, vam acollir amb goig la proposta que ens feia un jove que en aquell moment feia pràctiques de comunicació a la nostra entitat, que ens suggeria buscar un le-

ma i una forma actual de comunicar aquesta iniciativa a la gent jove. **Així naixia Konnectats el setembre de 2014, una manera de proposar el voluntariat als joves de més de 16 anys perquè connectin amb una realitat diferent de l'habitual mitjançant la realització d'un servei concret, compromès, lliure i gratuït.**

Un any més tard i amb l'experiència del curs 2014-2015, podem afirmar que a través del programa *Konnectats* hem ofert la possibilitat que un grup de joves hagin pogut iniciar una experiència de voluntariat a Càritas i, per un espai de temps en la seva quotidianitat, hagin pogut *desconnectar-se* de qualsevol realitat virtual o telemàtica per obrir-se a una nova realitat, potser molt pròxima, però desconeguda, que és la pobresa, la solitud o les dificultats socials que viuen moltes persones del seu entorn.

Aquesta proposta respon als objectius d'atendre les persones que acollim i acompanyem a Càritas amb un

servei de qualitat i de donar resposta a la inquietud desvetllada en els joves d'iniciar-se en el voluntariat.

Per al curs 2015-2016 oferim dos àmbits concrets de vinculació a Càritas a través de la iniciació en una experiència de voluntariat jove: l'acompanyament a la gent gran i l'acompanyament lingüístic a persones estrangeres novingudes.

D'una banda, a través dels projectes *Quan_Kedem* i *GEDA* podem atendre persones grans que viuen en residències i se senten soles. Tenen tot allò material que els cal per viure, però no tenen família o ningú que les visiti.

A la persona jove, plena d'energia i d'il·lusions, li proposem agafar el compromís de quedar una estona amb una persona gran perquè ella se senti menys sola i el/la jove descobreixi un món que potser li és desconegut. Es pot fer aquesta acció visitant setmanalment una persona gran o bé, en grup participant en activitats de dinamització en una residència d'ancians.

D'altra banda, el projecte **Tres en una** és una proposta de pràctica de llengua en la qual intervenen tres persones en una mateixa conversa. L'acció consisteix a quedar setmanalment amb la persona estrangera atesa per Càritas pel programa de formació i d'inserció laboral i juntament amb un altre voluntari adult, dedicar una estona a la conversa per practicar oralment català o castellà, d'acord amb les indicacions del professor del curs de llengua. El compromís s'adquireix mínimament per a un curs escolar. Aquest servei de voluntariat es fa un cop per setmana en grups de tres. Els dos voluntaris es posen d'acord en l'horari i el lloc de tro-

Una de les propostes de voluntariat per al jovent és acompanyar persones grans que estan soles

bada amb la persona atesa. La durada de cada trobada acostuma a ser d'una hora i mitja.

Els joves que volen incorporar-se a aquest projecte es poden dirigir directament al Programa de Voluntariat de Càritas Diocesana de Barcelona (voluntariat@caritasbcn.org) o poden realitzar aquest servei en el marc del voluntariat organitzat per la seva escola i contactar amb Càritas a través del programa d'Escoles amb Cor-Educació en Valors mitjançant el professor responsable de l'escola.

Algú va escriure una vegada, caldria viure *amb els peus a terra i el cor al cel*. Aquesta és la connexió que desitgem, que proposem i que convidem a experimentar, tant als joves com als adults que fan voluntariat.

Viure ben arrelats, ben *konnectats*, a la realitat per saber acollir i comprendre millor les persones que acompanyem i tenir la mirada del cor posada ben amunt, sabent i confiant que la força, la inspiració i el que donem no ens pertany, sinó que és do rebut i així mateix ho donem.

L'entrevista

Càritas Diocesana de Barcelona

L'Eduard Sala ha recorregut un llarg camí acompanyant persones que viuen situacions de vulnerabilitat. Ha estat molts anys al capdavant de l'obra social Santa Llúcia de Marillac i ara és cap de l'Acció Social de Càritas Diocesana de Barcelona. La seva trajectòria professional convergeix amb una filosofia de vida que es forja amb la força de l'Evangeli, amb els valors d'estimar incondicionalment, respectant l'altra persona i, sobretot, ajudant-la a volar

«Si acabem forçant el camí de l'altre els peus queden llagats»

CRISTINA ALUJA

Què és per a vostè acompanyar?

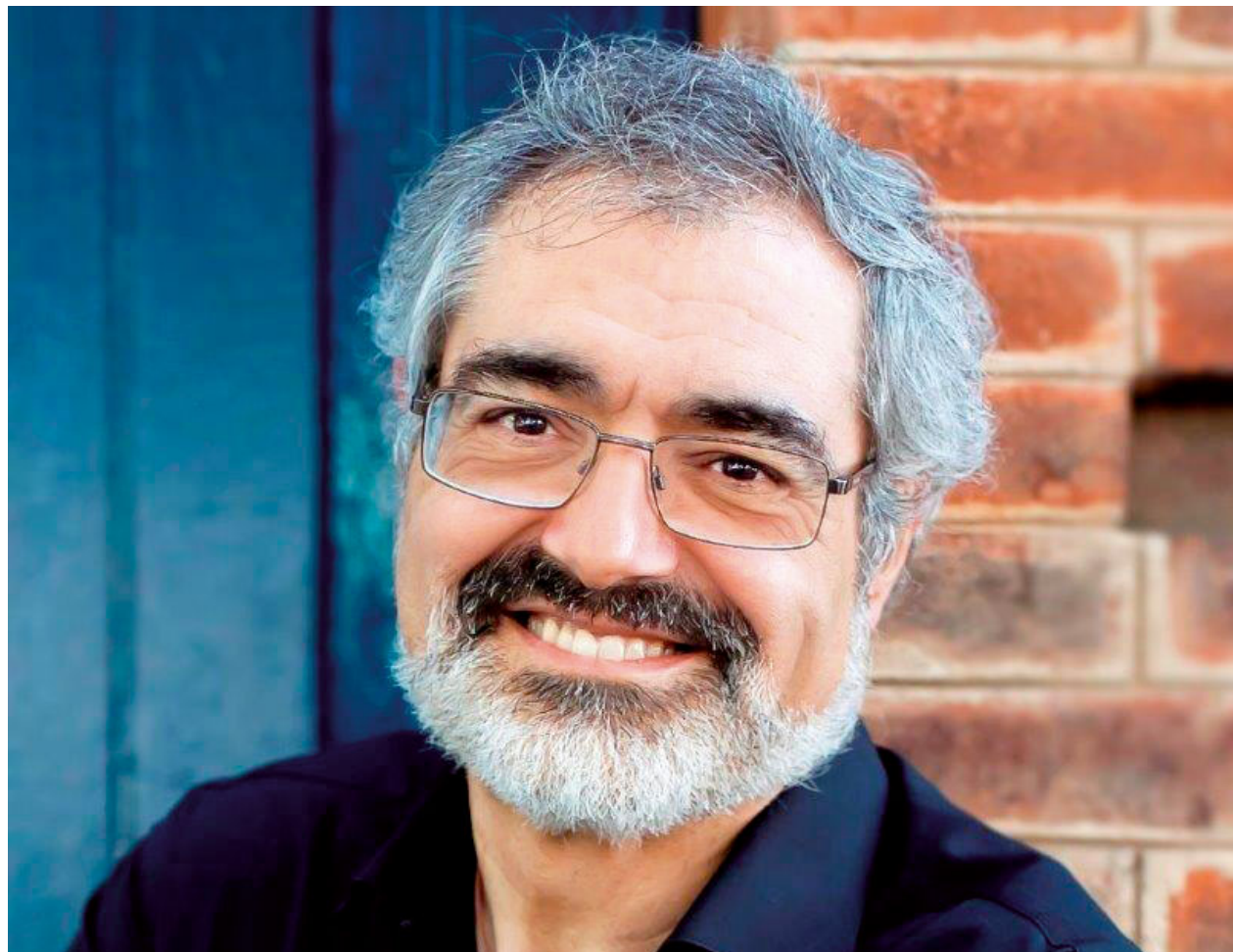
És caminar al costat d'algú. Acompanyar vol dir respectar el ritme, el temps, la direcció triades per la persona. Tots necessitem ser algú per algú. Els acompanyants ens permeten veure'ns des de la nostra millor versió possible. Un bon acompanyant hauria de ser l'arbre de Mambré, que és aquell on el caminant que fa el seu propi camí descansa a l'ombra per poder-se recuperar i agafar forces per seguir endavant. Un lloc on la persona es pot sentir com quan es fa el camí de Sant Jaume: tu tries les persones amb què el vols recórrer i aquestes, si són bones acompanyants, respecten el teu ritme, i entenen que en un moment determinat vulguis caminar sol. Si acabem forçant el camí de l'altre, els peus queden llagats.

Quan sap que realment està funcionant?

Un bon acompanyant no dona respostes, sinó que crea l'espai perquè la persona les trobi. L'acompanyant no arrossega, de seguida torna les claus del cotxe a la pròpia persona, perquè ens entenguem. L'acompanyant que no escolta, que no està disposat a aturar-se quan l'altre s'atura, no acompanya realment. Quan el silenci es permet és quan sorgeix la paraula o la pregunta. Les persones necessitem bàsicament persones que ens escoltin per arribar a les nostres pròpies respostes.

No n'hi ha prou amb la bona voluntat...

Molt sovint intentem ajudar amb tota la bona fe del món. Volem fer transferències: intentem fer a l'altre tot el que nosaltres projectem i aquí perdem la capacitat d'escolta. Acabem en el fons decidint per l'altre, dient-li quins passos ha de seguir i en quina progressió els ha de fer. Amb aquesta actitud de bona voluntat hi ha una certa prepotèn-

Eduard Sala, cap de l'Acció Social de Càritas Diocesana de Barcelona

cia. Es desapodera l'altre, no se'l deixa créixer. En el voluntariat les persones tenim certa tendència a sobreprotegir. Les persones voluntàries han de formar-se per ubicar-se en una realitat molt diferent a la que viuen i així no ser cecs ni sords.

Cal sortir de la zona de confort, en definitiva.

Si vols acompanyar infants i adolescents, per exemple, has de saber-ne, d'aquest àmbit ja que si no pots estar pensant que certes situacions són greus quan potser formen part del pa-

Els bons acompanyants respecten el teu ritme i entenen que en un moment determinat vulguis caminar sol, com si fessis el camí de Sant Jaume

norama normal dins del context d'aquest col·lectiu. Ningú pot acompanyar a ningú a cap lloc on no hagi anat abans. A vegades, anem de valents donant consells als altres quan som molt porucs en la nostra pròpia vida. Acompanyar en processos de canvi comporta caminar de la mà de persones perquè es puguin imaginar en un lloc diferent d'aquell on s'han vist fins ara. Cal formació tècnica, òbviament, i autoconeixement. Cal treballar el ser, el saber i el saber fer (competències i habilitats). I, sobretot, acompanyar formant part d'un equip de persones amb qui poder compartir.

«A la vida cal saber tancar etapes i retirar-se a temps»

Jordi Bofarull (titular) i Núria Gallifa parlen per al «Full Dominical» de la seva experiència com a voluntaris de Càritas i fan una crida a les persones perquè s'hi aventurin i coneguin així la força de l'amor

FOTO: CRISTINA ALUJA

D'esquerra a dreta: Jordi Bofarull i Núria Gallifa, a la seu de Càritas Diocesana de Barcelona de plaça Nova

CRISTINA ALUJA

«El voluntariat és vida». Amb només 17 anys, la **Núria Gallifa** sent que la seva primera experiència com a voluntària ha estat reveladora. A Càritas acompanya la Manuela, una senyora que enfila els cent anys i que s'està en una residència. Amb aquesta frase contundent resumeix la felicitat que li aporta la vivència i, sobretot, el descobriment que «des que m'hi he aventurat, sóc una persona molt més plena». I és que ho afirmen religions, líders espirituals, llibres d'autoajuda, etc.: donar sense esperar res a canvi ens enriqueix, ens fa més savis, empàtics i, sobretot, lleugers: connectem amb l'amor, l'estar presents en l'altre pensant més en el que ens uneix que en el que ens separa.

El **Jordi Bofarull**, de 79 anys, escolta la Núria i, en un diàleg entre dues generacions de persones voluntàries, somriu en veure el candor i la il·lusió amb què ella s'endinsa en aquest món. El Jordi fa 49 anys que fa de voluntari

(hi va començar als 30) i, fruit d'aquesta trajectòria, parla ara del voluntariat des del difícil equilibri que s'aconsegueix en coincidir la templança i la passió per estimar: «Amb els anys he vist que cal implicar-se amb la feina, però no en les persones. Cal saber deixar les històries de vida que comparteixen amb nosaltres a fora, i no portar-les a casa». I afegeix: «**La joventut parla d'implicacions èpiques, i en el cas del voluntariat el que calen són implicacions ètiques. Cal la passió, però també la formació, el ser conscient dels límits, i reconèixer que no sempre se'n sap prou.**»

Un i altre parlen del voluntariat com a filosofia de vida, com una troballa que els ha permès comprendre el significat de la felicitat. «Per a mi, estar amb la Manuela és quelcom que ja tinc integrat a la meua vida. A més, he crescut en una família que m'ha transmès el valor de pensar en l'altre: el sopar de Nadal, el 24, a casa sempre convidem les persones que el meu pare coneix per la feina i que sabem que estan soles». El camí que el Jordi ha recorregut com a voluntari és molt llarg: va començar als Lluïsos amb trenta anys, va ser diaca i a Càritas es compta entre un dels fundadors d'Empreses amb Cor. Ha coordinat fins fa poc l'equip de voluntariat del Centre de Distribució Solidària d'Aliments (DISA) de Nou Barris. Per a ell, «**a la vida cal saber tancar etapes i cal retirar-se a temps.**» Ara dona pas a les generacions més joves que com la Núria emprenen amb fe i entusiasme el peregrinatge de l'acompanyament. «**Un camí que significa estimar l'altra persona amb les seves virtuts i defectes, tota, completament, i també implicant-se emocionalment i des del punt de vista personal, fent bé allò que has estat cridada a fer.**»

Amb 60 anys de diferència, la Núria i el Jordi encarnen l'essència del voluntariat, l'anar més enllà del propi ser per explorar la pell de l'altre, i no dubten a recomanar aquesta experiència

La joventut parla d'implicacions èpiques, i en el cas del voluntariat el que calen són implicacions ètiques

a totes les persones que desitgin trobar-se emmirallant-se en les persones, especialment les més fràgils: «fent de voluntària m'estic coneixent, i molt». Per al Jordi, aquest procés ha implicat «**descobrir actes d'amor en gestos com el d'estendre la mà a algú per donar-li els aliments.**»

L'amor és altruista, voluntari, neix del cor i s'instal·la en la pell per anar-hi niant en capes molt fines que un dia es manifesten en minúsculs gestos o grans gestes.

Cicle de xerrades de l'Escola de formació del voluntariat de Càritas Diocesana de Barcelona

L'Escola de formació del voluntariat de Càritas Diocesana de Barcelona arriba aquest any a la seva cinquena edició. Els cursos començaran el 21 d'octubre amb la xerrada **Ser sal, llevat i llum ens transforma la vida**. Serà a la Sala d'Actes del Seminari i anirà a càrrec de l'Eduard Sala, cap de l'Acció Social de la institució, *coach* personal i formador. El cicle seguirà amb les xerrades **Perquè és possible. Ningú sense llar** (18/11), a través de la qual es presentarà la campanya sense llar d'aquest any. Ho farà Tere Bemúdez, responsable del programa sense llar; **Vida interior i acció social** (16/12), a càrrec de Josep Maria Rambla, jesuïta, formador i acompanyant espiritual; **De què parlem quan parlem de pobresa infantil?** (20/01/15), per Marta Caramés, pedagoga, educadora social i responsable del projecte Paidós; **Un tu que s'acull des del jo i des del nosaltres** (17/02/15), a càrrec d'Anna Falcón, treballadora social de Càritas; **Construïm junts, el treball en equip en l'acció voluntària** (20/04/15), a càrrec de Paco López, doctor en psicologia i degà de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés-Universitat Ramon Llull; **Identitat i diversitat culturals i cohesió social** (18/05/15), per Fàtima Ahmed, presidenta de l'Associació Intercultural Diàlegs de dones, i **Què hem fet i què hem de fer?** (15/06/15), a càrrec de Mercè Darnell, treballadora social, adjunta a l'Àrea Social de Càritas Diocesana de Barcelona. Totes les xerrades es faran a l'aula Sant Jordi del Seminari Conciliar de Barcelona (c/ Diputació, 231), de 18.30 a 20 h.